

جناب آقای رئیسی

ریاست محترم دولت جمهوری اسلامی ایران

موضوع: ضرورت مقابله با قیمت گذاری دستوری و رانت جویان در نظام تولید و توزیع کشور

با سلام

احتراما همانگونه که مستحضرید تحریم‌های ظالمانه در کنار نابسامانی و سوء تدبیر، سبب فشار مضاعف بر عموم ملت شریف ایران شده است. از یک سو تحریم سفره مردم را کوچک‌تر کرده و معیشت را بر آنان سخت نموده است و از سویی دیگر شاهد هستیم که رانت‌خواران به جد در تلاش هستند تا کوشش‌ها و برنامه‌های دولت جدید را نیز به بهانه حمایت از مردم ضعیف به سمتی هدایت کنند که با ابزارهای شکست خورده‌ای نظیر قیمت‌گذاری دستوری، اندک بازده اقتصادی حاصل از تولید نیز از جیب مالکان صنایع و سهامداران شرکت‌ها به جیب واسطه‌گران و سفته‌بازان سرازیر نموده و از فشار اقتصادی محملی برای سودجویی خود با نقاب حمایت از مردم فراهم کنند. این در حالیست که اعمال قیمت‌گذاری دستوری در حوزه‌های مختلف اقتصادی ضربات سنگینی را به نظام تولید در کشور و منافع توأمان تولیدکننده و مصرف‌کننده وارد کرده است و از طریق نامطلوب و غیراقتصادی نمودن تولید و سرمایه‌گذاری در ایجاد و توسعه بنگاه‌های بزرگ، منافع بلندمدت مصرف‌کنندگان و امنیت در تأمین کالاها را به مخاطره انداخته است و متأسفانه رانت فوق‌العاده‌ای که از مسیر قیمت‌گذاری دستوری در کالاهای مختلف ایجاد شده، اکنون گروهی از اشخاص، شرکت‌ها و رسانه‌ها را آلوده کرده است که هر لحظه آماده هستند تا برای باقی مانده این رانت به فعالیت‌های مختلف دست بزنند (شکل بند ۳ پیوست).

این عدم کارایی به حدی است که کارشناسان اقتصادی آثار ناشی از حذف قیمت‌گذاری دستوری را بیش از رفع تحریم‌های ظالمانه ارزیابی می‌کنند و روشن است که مسأله قیمت‌گذاری دستوری مشکل مضمّن اقتصادی کشور است که به تنهایی هر گشایش را خنثی کرده و تولید کشور را به قیمت حمایت سفته‌بازان و سودجویان، ضعیف نگاه می‌دارد؛ گویی عده‌ای وظیفه دارند در کشور سرمایه‌گذاری کنند، عده‌ای رنج و سختی تولید را تحمل کنند و همه در نهایت دسترنج خود را به شبکه‌ای از سودجویان واگذار نمایند تا با کمترین سرمایه‌گذاری از پول و زمان، بیشترین بازدهی را بدست بیاورند و برای سرپوش گذاشتن بر زشتی کارشان، بهانه حمایت از مردم و مصرف‌کننده نهایی را مطرح کنند.

تجربه آزموده دولت دوازدهم پیش چشم ماست. قیمت‌گذاری دستوری که طی آن تولیدکنندگان مجبور به فروش محصولات خود با قیمت دستوری دولتی و پایین‌تر از قیمت واقعی بازار می‌شوند تا از مصرف‌کننده نهایی حمایت شده باشد و به عنوان نمونه گفته می‌شود که «مردم دنبال یک شاخه میلگرد هستند که خانه شان را بسازند» اما در واقعیت به هیچ وجه عوایدی متوجه مصرف‌کننده نهایی نمی‌شود بلکه فی‌المثل به جای اینکه سود حاصل از تولید به جیب هزاران سهامدار خرد و عمده شرکت ذوب آهن اصفهان و فولاد مبارکه و ... رفته باشد، نصیب عده‌ای واسطه‌گر شده است. چنین سیاستی نه تنها به حمایت از مصرف‌کنندگان منتهی نشده است بلکه اکنون به مثابه یکی از جدی‌ترین موانع سرمایه‌گذاری در ایجاد و توسعه بنگاه‌های تولیدی تبدیل شده که آسایش و رفاه بلندمدت را نشانه رفته است زیرا همه می‌دانیم که رفاه و حمایت واقعی از مردم در بلندمدت، در مقدار تولید بیشتر، فروش به قیمت منصفانه بازار (ناشی از عرضه و تقاضا) و در نتیجه اخذ مالیات بیشتر به میزان واقعی نهفته است و تولید رمز پایدار سازی اقتصاد و بهبود معیشت آحاد مردم است.

حضرتعالی در سمت قبلی خود به عنوان ریاست قوه قضاییه، به دفعات از رانت سنگین دلار ۴۲۰۰ تومانی گفته بودید و بر عزم راستین خود برای مقابله با فساد و رانت‌خواران تاکید داشته‌اید. مادامی که رانت از طریق سیاست‌های نادرست دولت ایجاد می‌شود، ما شاهد رانت جویان و گروه‌های غیررسمی محافظ این رانت خواهیم بود. بازارهایی که قاعدتا باید محل تعامل تولیدکننده و مصرف‌کننده باشند، به جهت وجود رانت به محل حضور پرتراکم دلان تبدیل شده‌اند و رفتار سودجویانه و سفته‌بازانه این گروه بر التهاب جریان خرید و فروش افزوده است. برای مثال در صنعت سیمان تا پیش از عرضه مستقیم در بورس کالا به مصرف‌کننده نهایی، اخبار از رانت بیش از ده هزار میلیارد تومانی چندین واسطه‌خبر می‌دادند. طبیعتاً حتی درصد کمی از این رانت نیز می‌تواند کل سیستم را به فساد بکشانند.

دغدغه درست و صحیح شما در مبارزه با فساد کاملاً ستودنی است. اما وقتی نگاهی به مسیر ایجاد فساد در اقتصاد کشور می‌کنیم مشخص می‌شود که عمده این فسادها در نتیجه رفتار اشتباه سیاست‌گذار (سازمان حمایت از مصرف‌کننده و تولیدکننده و ستاد تنظیم بازار) در قیمت‌گذاری دستوری صنایع مانند فولاد، سیمان، قیر، تایر، خودرو و موارد مشابه یا ارز ۴۲۰۰ و امثالهم است. برای مقابله با منابع فساد یا همان رانت‌ها در اقتصاد کشور باید سرمنشا آن رانت را قطع کرد تا منابع مالی مفسدان کاملاً حذف شود. رانت مانند سیلی از آب روان است که وقتی از سرمنشا آن جاری می‌شود در هر مسیری راه خود را پیدا می‌کند و ویرانی به همراه دارد و اگر بخواهیم جلوی نفوذ آب در مسیرهای مختلف را بگیریم باید از سرچشمه آن را قطع کنیم.

آنچه به رای‌العین در بازارها قابل مشاهده است این است که کالا با قیمت بازار به دست مصرف‌کننده می‌رسد و نه با قیمت دستوری. در آینده نزدیک وزرا و مشاوران یا سایر افراد دانسته یا ندانسته نزد شما آمده و بر قیمت‌گذاری دستوری و حذف کالاهایی مانند سیمان و فولاد از بورس کالا تاکید خواهند کرد یا خواستار تداوم قیمت‌گذاری

خودرو خواهند بود. در چنین معاملاتی که صاحبان این شرکتها جمع کثیری از سرمایه گذاران خرد حقیقی و حقوقی می باشند نسبت به چنین نرخ گذاری و فروشهایی راضی نمی باشند و به هیچ وجه یکی از اصول معامله که " قصد و رضای طرفین " است رعایت نشده است. در شرایطی که در برنامه های دولت سیزدهم از ساخت ۴ میلیون مسکن خبر داده شده است، این نگرانی وجود دارد که به بهانه همین موضوع بار دیگر بساط رانت برای کالاهایی اعم از سیمان و فولاد گسترانیده شود و تولیدکنندگان مجبور شوند تا کالاهای خود را به قیمتی کمتر از ارزش واقعی عرضه کنند. این مساله جلوه روشنی از نفوذ شبکه دلان و واسطه گران در سیستم تصمیم سازی کشور است که افراد را خواسته یا ناخواسته در مسیر امیال خود به حرکت درمی آورند تا بساط سود فوق العاده و رویایی واسطه گری در کشور همواره برقرار و انتقال مال غیر از عده ای سرمایه گذار به عده ای دلال صورت گیرد و مصداق بارز "اکل مال به باطل" و دارا شدن بلاجهت است (بند ۵ پیوست). در این میان می بایست آمار پرونده هایی که با محوریت قیمت گذاری دستوری موجب بروز انحراف و فساد در مدیران شرکت تولیدکننده و عرضه کننده بوده است، مورد توجه قرار گیرد. بدیهی است که شبکه فروش و خرید در بورس کالا بسیار روشن تر و آشکارتر از وضعیت خارج از بورس است و این شفافیت امکان نظارت دقیق را فراهم می آورد. شنیدن استدلال های اشخاصی که با توجه به برخی اشکالات در شبکه خریداران بورس کالا، به این نتیجه می رسند که کالا باید از بورس کالا خارج شود و کار به رویه نابسامان و آکنده از فساد و رانت سنتی سپرده شود، مایه تعجب و بسی تأسف است که به باور ما امضاء کنندگان این مرقومه، این اشخاص خواسته یا ناخواسته در پی استحکام شبکه رانت پاشی و رانت جویی در کشور هستند و الا کمک به برطرف کردن نقایص بورس کالا کجا و رجعت به رویه بی سامان سنتی کجا!

همچنین نظام قیمت گذاری منجر به کاهش تولید صنعت خودرو سازی و صنایع وابسته به آن و زیان های سنگین در این صنعت شده است. حذف نظام قیمت گذاری در صنعت خودرو ضمن هدایت جریان نقدینگی به سمت تولید خودرو و افزایش تیراژ تولید، موجبات کاهش قیمت آن در بازار را فراهم می سازد.

از دیگر اثرات مخرب قیمت گذاری دستوری می توان در حوزه برق مشاهد کرد که منجر به عدم جذابیت سرمایه گذاری در ایجاد نیروگاه های جدید و یا توسعه نیروگاه های قبلی شده و کار به جایی رسیده است که شاهد قطعی مکرر برق در کشور هستیم و برای سرپوش گذاشتن به این نقیصه و جلوگیری از نارضایتی آحاد مردم، گزینه قطع برق تولیدکنندگان سیمان و فولاد کشور مورد توجه قرار گرفته است. از نفوذ و قدرت شبکه دلالی، واسطه گری و فساد در کشور همین بس که وقتی آثار کمبود برق در توزیع و عرضه سیمان و فولاد هویدا می شود، ناگهان گروهی از مسئولین ساده دل و بی اطلاع در کمال ناباوری مصاحبه می کنند که عرضه سیمان و فولاد در بورس کالا

سبب تغییرات قیمت شده است! شنیدن چنین استدلال‌هایی که از تاثیر کمبود برق در توقف و کاهش جدی میزان تولید سیمان و فولاد چشم‌پوشی می‌کند ولکین اثر عرضه در بورس کالا را از خاطر نمی‌برد، مایه تاسف است و سلامت ایشان را در نظر تحلیل‌گران خدشه‌دار می‌سازد.

کارشناسان بر این باورند که نظام های اقتصادی کشور شامل نظام تولید، نظام توزیع و نظام مالی باید دستخوش تحولات و اصلاحات اساسی شوند تا ناکارآمدی و فساد آنها به حداقل برسد. نظام توزیع کشور با توجه به سیستم های نوین بورس، مکانیزم حراج دوطرفه، امکان کشف قیمت، شفافیت حداکثری و امکان نظارت های موثر بر معاملات آن می تواند جایگزین مناسبی برای سیستم های توزیع سنتی و قدیمی کشور گردد.

به پیوست این نامه مباحث کارشناسی در مقابله با رانت‌خواری از جیب تولید و رد بهانه‌تراشی‌ها با نام حمایت از مصرف‌کننده آورده شده است که توجه شما را به آن جلب می‌کنیم. در پایان ضمن تشکر از جنابعالی که با حضور خود در تالار بورس به عنوان نماد بازار سرمایه، نوید رویکرد حمایتی از تولید، سرمایه‌گذارای در تولید و سهامداران را دارید و به عنوان فعالین حقیقی و حقوقی بررسی حاضریم در صورت نیاز در هر جلسه کارشناسی که لازم است به عنوان قسمت کوچکی از مالکان شرکتهای تحت تاثیر قرار گرفته، حضور یافته و نظرات کارشناسی را در جهت رعایت انصاف و بهبود تولید و مانع زدایی اعلام نماییم.

با تشکر

جمعی از تحلیلگران و فعالین حقیقی و حقوقی بازار سرمایه

رونوشت : جناب آقای قالیباف رییس محترم مجلس شورای اسلامی
جناب آقای محسنی اژه ای، ریاست محترم قوه قضاییه
جناب آقای درویشیان، رییس محترم بازرسی کل کشور
جناب آقای پورابراهیمی، رییس محترم کمیسیون اقتصادی مجلس
جناب آقای دهقان دهنوی، رییس محترم سازمان بورس و اوراق بهادار
جناب آقای سلطانی نژاد، مدیرعامل محترم شرکت بورس کالای ایران